

TISKOVÁ ZPRÁVA

Čeští teenageři méně užívají nelegální návykové látky, ale stále experimentují s legálními, ukazují výsledky české části mezinárodní studie ESPAD 2024

Praha, 20. 5. 2025 – Nově zveřejněné výsledky české části Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách ESPAD 2024 potvrzují pokračující pokles míry užívání nelegálních drog u české mládeže. Mezi dospívajícími však roste podíl těch, kteří užívají alternativní tabákové a nikotinové výrobky, rizikově konzumují alkohol a užívají psychoaktivní léky. Jejich subjektivně vnímaný wellbeing je ve srovnání s jinými zeměmi Evropy nízký.

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) je největší celoevropskou studií zaměřenou na monitoring rozsahu užívání návykových látek u šestnáctiletých studentů i na výskyt dalších forem rizikového chování. Koordinátorem Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) v ČR je Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti Úřadu vlády České republiky. Mezinárodní srovnání zveřejňuje Agentura Evropské unie pro drogy (EUDA) ve spolupráci s platformou ESPAD v tiskové zprávě rovněž vydávané dnes. Studie ESPAD probíhá v pravidelných intervalech od roku 1995, v roce 2024 se studie zúčastnilo celkem 2 977 šestnáctiletých studentů ze 151 základních a středních škol v ČR. Do mezinárodní studie se v r. 2024 zapojilo téměř 114 tisíc studentů v 37 evropských zemích (včetně některých zemí mimo EU).

„Česká republika je jednou ze zemí, které se zapojily do všech osmi vln sběru dat této studie, a může tedy sledovat různé fenomény a trendy v oblasti rizikového chování několika generací dospívajících po období 30 let,“ uvádí ředitelka Odboru protidrogové politiky Úřadu vlády České republiky **Lucia Kiššová**.

Některý z tabákových nebo nikotinových výrobků v současnosti užívá 37 % dospívajících. Aktuální výsledky studie ESPAD 2024 potvrzují rostoucí oblibu alternativních tabákových a nikotinových výrobků mezi dospívajícími. Zatímco klasické cigarety denně kouří 6 % dospívajících, e-cigarety – bez ohledu na to, zda obsahovaly nikotin – užívá denně 15 % studentů. Klasické cigarety i e-cigarety užívají častěji dívky, zatímco nikotinové sáčky jsou oblíbenější mezi chlapci. Ukazuje se, že užívání e-cigaret je u českých dospívajících vyšší než mezi jejich evropskými vrstevníky.

Dlouhodobý pokles míry konzumace alkoholu, sledovaný mezi roky 2011 a 2019, se v roce 2024 zpomalil a mezi dospívajícími začal růst podíl pravidelných konzumentů alkoholu i výskyt rizikových forem pití. Pití nadměrných dávek alkoholu alespoň jednou v posledním měsíci uvádí 38 % šestnáctiletých, opakované časté pití 5 a více sklenic alkoholu uvádí 15 % studentů. Rizikové je také pití alkoholu v kombinaci s energetickými nápoji, které uvádí 20 % dospívajících.

„Míra konzumace alkoholu je vyrovnaná u chlapců a dívek, v některých ukazatelích rizikového pití sledujeme v posledním období vyšší hodnoty u dívek, například v případě pití nadměrných dávek alkoholu nebo zkušeností s opilostí,“ říká vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti a koordinátorka české části studie ESPAD Pavla Chomynová a doplňuje: „Současné pozorujeme i rozdíly v motivaci k pití alkoholu – zatímco chlapci častěji pijí alkohol pro zábavu a pobavení na večírcích, dívky alkohol vyhledávají, aby zapomněly na problémy, nebo když se necítí psychicky dobře.“

Nelegální drogu alespoň jednou v životě užilo 25 % dospívajících, nejčastěji šlo o konopné látky (24 %). Míra zkušeností s konopnými látkami je u chlapců a dívek vyrovnaná a klesá již od roku 2007. Užívání jiných nelegálních drog je na řádově nižší úrovni, extázi, LSD nebo halucinogeny i halucinogenní houby užila 3 % dospívajících a prevalence zkušeností s ostatními nelegálními drogami nepřesahuje 2 %.

„Dlouhodobý pokles zkušeností s konopnými látkami mezi dospívajícími je pozitivním trendem, přesto zůstává ČR v evropském srovnání ve zkušenostech s konopím na první příčce. Kromě konopných látek sledujeme u dospívajících vysokou míru zkušeností se semi-syntetickými kanabinoidy jako je HHC i vysokou míru užívání kratomu,“ komentuje Pavla Chomynová.

Kromě zkušeností s užíváním návykových látek se studie ESPAD zaměřuje i na užívání digitálních technologií. Třetina dospívajících (33 %) tráví ve všední den více než 4 hodiny denně na sociálních sítích, téměř polovina (44 %) sleduje stejně dlouho videa na YouTube a dalších kanálech a 18 % denně nadměrně hraje digitální hry. Zatímco na sociálních sítích tráví čas především dívky, hraní digitálních her je nadále doménou chlapců, nicméně i u dívek v posledních 5 letech významně vzrostlo.

Studie ESPAD 2024 upozorňuje také na nízký wellbeing u dospívajících, a to i v evropském kontextu. Zatímco před pandemií COVID-19 vykazovalo známky zhoršeného duševního zdraví 18 % dospívajících, v roce 2024 již 23 %, častěji šlo o dívky. Nízký wellbeing potvrzuje i rostoucí míra užívání psychoaktivních léků, a to jak léků užívaných na doporučení lékaře, tak léků získaných bez předpisu.

„Sedativa, hypnotika nebo anxiolytika předepsaná lékařem dlouhodobě užívá 5 % dospívajících, dalších 5 % užívá dlouhodobě antidepresiva,“ popisuje Pavla Chomynová a doplňuje: „Léky s psychoaktivním účinkem získané bez lékařského předpisu, za účelem dostat se tzv. do nálady nebo v kombinaci s alkoholem užilo alespoň jednou v životě 23 % dospívajících, v tom 12 % opakovaně. Tato čísla odrážejí vysokou dostupnost psychoaktivních léků.“

Lucia Kiššová doplňuje: *„Je nezbytné investovat prostředky do sítě služeb prevence a léčby. U prevence pak zejména do dlouhodobých programů s prokázanou účinností. Síť služeb je dlouhodobě podfinancovaná, v oblasti prevence nám chybí specializovaná preventivní centra na úrovni každého kraje, která by byla schopná pokrýt poptávku škol a poskytnout metodickou podporu. Dlouhodobě nám chybí systémovější preventivní přístup k rodičům, kteří významně přispívají k formování postojů k užívání návykových látek i dalším formám rizikového chování u dětí, a také na úrovni komunity a k celkovému nastavení kulturního a společenského prostředí. Současné dětem v riziku musíme umět nabídnout pomoc, kterou potřebují.“*

Podrobnější informace

Přílohy k tiskové zprávě:

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách 2024 (ESPAD): Souhrn výsledků v České republice

Tisková zpráva Agentury EU pro drogy

Klíčová zjištění Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) 2024:

https://www.euda.europa.eu/index_en

Další zdroje dat:

Datový portál ESPAD: <https://data.espad.org> a stránky projektu ESPAD: <https://www.espad.org>

Kontakt pro média:

Mgr. Pavla Chomynová, vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti

E-mail pavla.chomynova@vlada.gov.cz, M +420 702 087 862

Ing. Lucia Kiššová, ředitelka Odboru protidrogové politiky

E-mail lucia.kissova@vlada.gov.cz, M +420 720 988 701

Dotazy k výsledkům studie ESPAD je možno zasílat rovněž prostřednictvím Davida Hluštíka, david.hlustik@vlada.gov.cz, M +420 602 244 776